Niet volledig inzetbaar . . .

MS In de periode waarin het ministerie van defensie was gesteld onder de politieke verantwoordelijkheid van minister De Geus, werd die bewindsman geconfronteerd met het dissidente standpunt van een beroepsofficier van de Koninklijke luchtmacht die, op grond van persoonlijke overwegingen, onomwonden liet weten dat hij geenszins bereid was in voorkomend geval de vigerende strategie van het Noordatlantische bondgenootschap — waarvan ons land uit vrije wil deel uitmaakt — ook metterdaad in praktijk te brengen. Zoals in een dergelijke situatie kon worden verwacht — en door de bevlogene waarschijnlijk ook werd beoogd — stortten de publiciteitsmedia zich gretig op dat stukje hors d'oeuvre waarmee de dwarsgebakken luchtmachtman zichzelf naar letter en geest ,,hors d'oeuvre" had verklaard. Tot grote voldoening van de overgrote meerderheid van de met nieuwe frustraties bedreigde collega's stoorde de toenmalige minister zich allerminst aan de stemmingmakerij in pers, radio en televisie, maar maakte duidelijk niet te zullen laten tornen aan zijn principiële uitgangspunt dat de vrijwillig dienende, die níét als gewetensbezwaarde verzoekt om beëindiging van zijn verbintenis, mitsdien de verplichting aanvaardt tot het uitvoeren van àlle opgedragen taken. In brede kring werd dat ministeriële standpunt met instemming ontvangen (zie ook ,,De puntjes op de i gezet" (*Mil. Spect.* **149**(1980)(12)525).

Voor de ingewijden moest het evenwel duidelijk zijn dat daarmee de kous nog niet af was. Immers, wie zichzelf het monopolie van een ethisch normbesef heeft aangemeten, zal stellig niet bereid zijn zich te schikken naar de uitspraken van een gezagsdrager die duidelijk een andere mening huldigt: weliswaar dient de overheid te worden gerespecteerd als draagster van het aan God ontleende gezag, maar met het opplakken van een ,,Befehl ist Befehl"-etiket kan zelfs een CDA-minister gemakkelijk worden verwezen naar de hoek van de gevallen engelen! Kortom, het was eigenlijk slechts een kwestie van tijd tot de betrokkene de rekening zou gepresenteerd krijgen voor zijn dissidentschap. Tot beter begrip moge hier worden toegelicht dat het Latijnse werkwoord *dissidere* in het Nederlands wordt vertaald met ,,niet overeenstemmen, anders zijn". Welnu, de consequenties van dat ànders zijn komen in het onderhavige geval ontegenzeglijk hierop neer dat de dissidente officier níét inzetbaar is voor een aantal functies waarin zijn rang- en anciënniteitsgenoten wèl kunnen worden geplaatst. En wie in het militaire Jeruzalem geen volslagen vreemdeling is, weet nu eenmaal dat beperking van de inzetbaarheid een onoverkomelijke hinderpaal kan betekenen voor het verwezenlijken van de ambitieuze verwachtingen die men omtrent de eigen carrièregang had gekoesterd.

Naar veler mening heeft de leiding van ons defensieapparaat nog onbegrijpelijk lang en veel geduld gehad met de man die niet slechts zijn eigen inzetbaarheid bewust minimaliseerde maar met die attitude bovendien nadrukkelijk de publiciteit zocht, ten detrimente van de krijgsmacht in het algemeen en het officierscorps in het bijzonder. Inderdaad mag men zich wel in gemoede afvragen of het dan verantwoord kan zijn een officier te handhaven die reeds op voorhand heeft aangekondigd te eniger tijd te zullen schenden wat hij heeft gezworen. Toen 's mans hoge ethische opvattingen niet toereikend bleken om hem te doen inzien dat hij betamelijkheidshalve uit eigen beweging diende op te stappen, heeft het menigeen verbaasd dat ,,Den Haag" zo lankmoedig was met een onwillige hond met wie het niet alleen kwaad maar zelfs ondoenlijk was hazen te vangen maar die men desondanks bleef toestaan zich te goed te doen uit de staatsvoederbak. Bovendien leek het toch ook wel

voor de hand te liggen dat er een onaanvaardbaar precedent zou worden geschapen wanneer aan de één onbegrijpelijkerwijze zou worden toegestaan zich niet ,,met kernwapentaken te bezoedelen" terwijl dientengevolge een ander zou moeten opschuiven naar die verfoeide functie.

Zoals echter hiervoor reeds werd opgemerkt, kon het nog slechts een kwestie van tijd zijn voor de rekening zou worden aangeboden. De beperkte inzetbaarheid van de luchtmachtkapitein mocht dan niet zijn opgevat als een reden om zijn dienstverband te beëindigen, zij vormde wel degelijk — en terecht — een beletsel voor zijn bevordering tot majoor. Aan dat nagenoeg axiomatische gegeven valt niet te tornen: de rechtspositie van de betrokken militaire ambtenaar wordt niet aangetast en de minister, die het bevorderingsbeleid op deze wijze hanteert, gaat daarmee zijn bevoegdheden geenszins te buiten. Met andere woorden, een beroep op het Ambtenarengerecht — eventueel te vervolgen met appel op de Centrale Raad van Beroep — moest al a priori zo goed als kansloos worden geacht.

Het is dan ook verheugend dat de huidige minister van defensie in deze aangelegenheid heeft besloten dezelfde lijn aan te houden die zijn beide ambtsvoorgangers reeds hadden uitgestippeld. Verheugend vooral, omdat de verhouding tussen het politieke en het militaire element in de defensieorganisatie slechts baat kan vinden wanneer over controversiële zaken een ondubbelzinnig standpunt wordt ingenomen. Dat standpunt is in déze geruchtmakende affaire in ieder geval niet voor tweeërlei uitleg vatbaar: wie níét volledig inzetbaar is voor de taken waarvoor men op hem moet kunnen rekenen, zal daarvoor, hoe dan ook, de prijs moeten betalen!

Bij het overwegen van dat alles dringt zich echter, als ,,nare bijkomstigheid", onweerstaanbaar een klemmende vraag aan ons op, die de loftuitingen aan het adres van de defensieleiding overstemt:

Als het nu eens niet deze of gene vrijwillig dan wel verplicht dienende enkeling is die voor alle op te dragen taken niet volledig inzetbaar blijkt, maar . . . de Nederlandse krijgsmacht?!

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Op *maandag 7 november 1983* te 19.30 uur houdt de vereniging voor leden en introducé(e)s een bijeenkomst in het Nederlands Congresgebouw te Den Haag, waar kolonel der fuseliers C. Kuijpers, chef staf 5 Div, een inleiding zal houden over

Oefening Atlantic Lion

Na de voordracht wordt, als gebruikelijk, gelegenheid tot discussie geboden.

Introductie: d.t.v. de secretaris, Ikol W. F. Anthonijsz, Frederikkazerne, gebouw 110, Postbus 90701, 2509 LS Den Haag (tel. tijdens diensturen (070) 73 24 33).